

Sygn. akt III AUa 632/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lipca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski (spr.)

Sędziowie: SSA Iwona Szybka

SSA Beata Michalska

Protokolant: st. sekr. sąd. Aleksandra Słota

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 lipca 2016 r. w Ł.

sprawy **W. A.** przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddziałowi w W.**

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 7 marca 2016 r. sygn. akt VI U 2032/14

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 632/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. odmówił W. A. prawa do emerytury pomostowej.

Decyzją z dnia 17 października 2014 r. organ rentowy uchylił swą wcześniejszą decyzję z dnia 9 września 2014 r., podtrzymując jednak swe dotychczasowe stanowisko, zgodnie z którym ubezpieczony nie spełniał przesłanek do przyznania mu prawa do dochodzonego świadczenia. Organ rentowy wskazał, że z przedłożonego świadectwa pracy w szczególnych warunkach z dnia 9 kwietnia 1994 r., sporządzonego przez Przedsiębiorstwo (...), wynika, iż w okresie od 28 sierpnia 1980 r. do 9 kwietnia 1994 r. ubezpieczony wykonywał prace na statkach rybackich w rybołówstwie dalekomorskim na stanowiskach: asystenta ochmistrza, ochmistrza i ochmistrza – stewarda. Organ rentowy uznał jednak, że powyższego zatrudnienia na ww. stanowiskach nie można traktować, jako tożsamego z pracą rybaków morskich. Z tych powodów organ rentowy odmówił przyznania W. A. prawa do emerytury pomostowej.

W odwołaniu z 9 października 2014 r. ubezpieczony zakwestionował prawidłowość zaskarżonej decyzji, podnosząc, że wbrew twierdzeniom Zakładu Ubezpieczeń Społecznych spełnia on wszystkie przesłanki prawa do emerytury pomostowej. Odwołujący się wyjaśnił, że w spornym okresie zatrudnienia wykonywał on prace rybaka morskiego. Podniósł, że otrzymywał on wynagrodzenie na podstawie układu zbiorowego pracy dla rybaków morskich, jak również dodatek do wynagrodzenia za złowioną i przetworzoną rybę. Z tych powodów ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do dochodzonego świadczenia.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 7 marca 2016 r., sygn. akt: VI U 2032/14, Sąd Okręgowy w Płocku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał W. A. prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 lipca 2014 r.

Rozstrzygnięcie Sądu I instancji poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

W okresie od 28.08.1980 r. do 09.04.1994 r. (z wyłączeniem okresów pobytu na urloпах bezpłatnych) tj. łącznie przez okres 12 lat, 7 miesięcy i 19 dni, W. A., urodzony (...), był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w Ś. i pracował na statkach rybackich w rybołówstwie dalekomorskim na stanowiskach: asystent ochmistrza, ochmistrz, ochmistrz – steward. Odwołujący ukończył studia w Wyższej Szkole (...) w G., Wydział Administracyjny w zakresie intendentury okrętowej. Po egzaminie dyplomowym magisterskim otrzymał dyplom w dniu 16.06.1980 r. i tytuł magistra intendentury okrętowej. Po podjęciu spornego zatrudnienia wnioskodawca początkowo został skierowany na statek G. na stanowisko asystenta ochmistrza, następnie tj. od dnia 15.06.1981 r. pracował jako ochmistrz na statkach O., K., M., O., Garnela, T., Langusta. Z dniem 29.01.1990 r. powierzono mu stanowisko ochmistrza – stewarda. Odwołujący w całym okresie zatrudnienia był członkiem załogi statków typu trawler, które zajmowały się rybołówstwem dalekomorskim. Z reguły załoga liczyła 76 osób, w skład której wchodziły: dział pokładowy tj. kapitan, oficerowie, bosman, rybacy pokładowi, dział maszynowy czyli mechanicy, motorzyści, ślusarze oraz dział administracyjno – gospodarczy, w którym pracował odwołujący. Była jeszcze grupa rybaków przetwórci. Każdy członek załogi, również wnioskodawca na polecenie kapitana lub technologa miał obowiązek uczestniczyć przy obróbce ryb. Załoga była dyspozycyjna przez 24 godziny. Pracodawca zaliczał odwołującego do załogi statku, był on wynagradzany tak jak i pozostali pracownicy – rybacy. Wynagrodzenie było uzależnione od ilości złowionej ryby. Odwołujący cały czas przebywał na statku, nie zajmował się bezpośrednio połowem, natomiast często uczestniczył w obróbce ryb. Wynagradzany był zgodnie z obowiązującym Zakładowym Układem Zbiorowym pracowników morskich.

W dniu 09.04.1994 r. pracodawca wystawił świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach zaświadczać, że W. A. w okresie od 28.08.1980 r. do 09.04.1994 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na statkach rybackich w rybołówstwie dalekomorskim na stanowiskach: asystent ochmistrza, ochmistrza, ochmistrza – stewarda wymienionym w wykazie B dziale IV pozycja 4 pkt 19 wykazu stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr 24 Ministra – Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15.08.1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej.

W. A. w dniu 15.07.2014 r. złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę pomostową.

Odwołujący się ukończył 55 lat w dniu 03.02.2012 r. Posiada staż ubezpieczenia w wymiarze 25 lat, 2 miesięcy i 22 dni. Zakład uznał za udowodniony staż pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 4 ustawy pomostowej w wymiarze 12 lat, 7 miesięcy i 19 dni. Zaskarżoną decyzją z dnia 09.09.2014 r., którą następnie uchylono decyzją z dnia 17.10.2014 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej zgodnie z art. 4 ustawy pomostowej, ponieważ wnioskodawca nie udowodnił wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wymienionej w załączniku nr 1 lub 2 ustawy wynoszącego co najmniej 15 lat oraz z uwagi na nieukończenie 60 lat.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie W. A. zasługuje na uwzględnienie. W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozostawia żadnych wątpliwości co do tego, że ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki uprawniającego go do emerytury pomostowej określone w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 965 z późn. zm.). Już na wstępie dalszych, szczegółowych rozważań, Sąd Okręgowy podkreślił, że wnioskodawca po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, czego zresztą w żaden sposób nie kwestionował. W tym stanie rzecz, możliwość przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej Sąd rozważał przez pryzmat warunków określonych w art. 49 ww. ustawy.

Sąd Okręgowy przypomniał, że warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i art. 49 ustawy z 2008r. o emeryturach pomostowych, jest legitymowanie się określonym stażem

pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po dniu 1 stycznia 2009 r. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany.

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności sprawy zainicjowanej odwołaniem W. A. Sąd Okręgowy przyjął, że ubezpieczony ma ukończony 55 rok życia, legitymuje się ponad 25 – letnim stażem składkowym i nieskładkowym oraz był zatrudniony w szczególnych warunkach przed dniem 1 stycznia 1999 r. przez ponad 10 lat, stosownie do warunku wskazanego w art. 8 ustawy o emeryturach pomostowych. Zgodnie z tym przepisem, prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi wykonującemu przez okres co najmniej 10 lat prace w szczególnych warunkach, wymienione w punkcie 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1 oraz 4-7 oraz ukończył 55 lat życia w przypadku mężczyzny. Pracą w szczególnych warunkach, której wykonywanie przez krótszy (bo nie 15 – lecz 10 – letni) okres predysponuje do przedmiotowego świadczenia w wieku nie 60 (jak ma to miejsce w odniesieniu do pozostałych grup pracowników) ale 55 lat w przypadku mężczyzn, jest zaś m.in. praca rybaków morskich, wymieniona w punkcie 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Koniecznym stało się zatem dokonanie wykładni tego pojęcia opisującego ten rodzaj pracy. Ustawa o emeryturach pomostowych nie zawiera, bowiem żadnej definicji pojęcia prac rybaków morskich. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w swoich załącznikach identycznie sformułowane określenie: "prace rybaków morskich" wymienia w dwóch odrębnych pozycjach - w wykazie A Dziale VIII (w Transporcie i łączności) pod pozycją 9 oraz w Wykazie B Dziale IV (Prace różne) pod pozycją 4. Przepisy rozporządzenia nie zawierają zaś żadnej definicji tego terminu, która wyjaśniałaby kryteria różnicowania prac rybaków morskich wymienionych w wykazie A i B.

Odwołując się zatem do treści zarządzenia nr 24 Ministra - Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej (Dz. Urz. Urzędu Gospodarki Morskiej Nr 3, poz. 26), w tym do jego załącznika zawierającego szczegółowe wykazy prac w szczególnych warunkach, zauważyć należy, że za prace rybaków morskich zaliczone do wykazu A załącznika do zarządzenia uznane zostały prace wykonywane na wszystkich stanowiskach zajmowanych przez pracowników wpisanych na listę członków załogi statku, niezależnie od zatrudniającego ich podmiotu (wykaz A, dział VIII, poz. 9, pkt 1 zarządzenia), natomiast za prace rybaków morskich wymienione w wykazie B załącznika do rozporządzenia uznane zostały prace wykonywane nie tylko w określonych podmiotach, ale również wyłącznie na stanowiskach wymienionych w wykazie B, dziale IV, poz. 4 pkt 1-19 zarządzenia. Najogólniej ujmując, do wykazu B zostały zaliczone prace rybaków morskich w służbie pokładowej, a do wykazu A prace rybaków morskich w służbie mechanicznej, zgodnie z podziałem wynikającym z § 58 i § 62 ust. 1 i § 64 ust. 3 rozporządzenia Ministra Żeglugi z dnia 30 października 1971 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych członków załóg polskich statków morskich (Dz. U. Nr 33, poz. 299 z późn. zm.), w § 54, 58 i 61 ust. 3 rozporządzenia Ministra - Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 17 sierpnia 1983 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych członków polskich statków morskich (Dz. U. Nr 52, poz. 232 z późn. zm.), w § 26, 27, 30 i 31 rozporządzenie z dnia 23 maja 1992 r. Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w sprawie kwalifikacji zawodowych i składu załóg polskich statków morskich (Dz. U. Nr 49, poz. 227 z późn. zm.) oraz § 38 i § 49 rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 24 sierpnia 2000 r. w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji zawodowych, pełnienia wacht oraz składu załóg statków morskich o polskiej przynależności (Dz. U. Nr 105, poz. 1117).

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy stanął na stanowisk, że zasadnym wydaje się przyjęcie, że ustawodawca przyznał prawo do emerytury pomostowej, na warunkach określonych w art. 8 ustawy, pracownikom wykonującym wszystkie prace rybaków morskich, bez różnicowania z uwagi na to, czy według wcześniejszych przepisów (tekst jedn.: przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. i wydanych na ich podstawie

wykazów resortowych) wykonywali oni prace rybaków morskich na określonych stanowiskach i w określonych podmiotach. Brak w przepisach ustawy o emeryturach pomostowych jakiegokolwiek ograniczenia możliwości zaliczenia do prac rybaków morskich prac poszczególnych członków załogi kutra rybackiego, w zależności od przynależności do załogi pokładowej czy mechanicznej, a także w zależności od zatrudniającego podmiotu, upoważnia do postawienia tezy, że art. 8 tej ustawy obejmuje swą dyspozycją wszystkie osoby wykonujące prace rybaków morskich, wymieniane dawniej zarówno w wykazie A jak i B załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Tym samym Sąd Okręgowy uznał, że użyte w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych ogólne pojęcie "pracy rybaków morskich" obejmuje wszystkich członków załogi kutra rybackiego i wszystkie prace rybaków morskich, na wszystkich wyszczególnionych na liście załogi stanowiskach, w tym także na stanowisku asystenta ochmistrza, ochmistrza i ochmistrza – stewarda. Tym bardziej, że jak wynika z ustaleń dokonanych w sprawie – członkowie załogi statku rybackiego, w tym również odwołujący, realizując obowiązki przypisane dla swoich stanowisk, jednocześnie wykonywały prace przy przetwarzaniu ryb, nadto wynagradzane były na zasadzie udziału w połowach. Sąd Okręgowy przyjął, że odwołujący był z całą pewnością etatowym członkiem załogi, jego wynagrodzenie określał Zakładowy Układ Zbiorowy pracowników morskich, co wynika z treści niekwestionowanych dokumentów znajdujących się w jego aktach osobowych. Jego pracodawca został wymieniony w wykazie B dziale IV poz. 4 ww. zarządzenia Ministra – Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej.

Co za tym idzie, Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił sporną decyzję i orzekł jak w sentencji.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył w całości Zakład Ubezpieczeń Społecznych zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, poprzez błędną jego interpretację i niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności przepis art. 4 pkt. 7, art. 8 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturze pomostowej oraz przepisów postępowania art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zbyt swobodną ocenę zebranego materiału dowodowego, przez uznanie, że ubezpieczony spełnia wszystkie przesłanki niezbędne do nabycia emerytury pomostowej określone w art. 8 ustawy o emeryturach pomostowych, w sytuacji gdy nie wykonywał po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów art. 3 ust. 1 i 3 ustawy.

W tym stanie rzeczy skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i skierowanie sprawy do sądu pierwszej instancji celem ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i z tego powodu polega oddaleniu.

Sąd Apelacyjny uznał, iż zaskarżony wyrok Sądu I instancji jest prawidłowy i znajduje oparcie zarówno w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, jak i obowiązujących przepisach prawa. Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonał analizy zebranych dowodów, nie naruszając zasady swobodnej ich oceny i w oparciu o zasadnie przyjęty stan faktyczny sprawy prawidłowo zastosował konkretnie przywołane przepisy prawa materialnego. Sąd Apelacyjny podzielił więc ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i przyjął je za własne. Podzielił również rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie znajdując żadnych podstaw do jego zmiany bądź uchylenia.

W niniejszej sprawie zainicjowanej apelacją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 7 marca 2016 r. spór sprowadzał się wyłącznie do oceny tego, czy ubezpieczony W. A. spełnił wszystkie przesłanki uprawniające go do emerytury pomostowej określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 965 z późn. zm.). Organ rentowy uznał, bowiem, że W. A. nie spełnił przesłanki określonej w art. 4 pkt 8 ww. ustawy tj. po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach

lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Zarzutu tego jednak nie sposób zaakceptować.

Wskazać, bowiem należy, że art. 49 ww. ustawy, który najprawdopodobniej uszedł uwadze autora apelacji, przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej modyfikuje, stanowiąc, że prawo do tego świadczenia przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Wynika stąd jednoznacznie, że w odniesieniu do ubezpieczonego, który spełnienia przesłanki przewidziane w ww. przepisie art. 49 pkt 2 – 3 cytowanej ustawy, warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach (...) po dniu 31 grudnia 2008 r., przewidziany przywoływanym przez apelującego art. 4 pkt 8, nie jest warunkiem koniecznym nabycia prawa do emerytury pomostowej. Jako, że ubezpieczony ww. przesłanki zrealizował, a apelujący faktów tych nie kwestionuje, przeto nie budzi wątpliwości, że ubezpieczony prawo do emerytury pomostowej, wbrew twierdzeniom organu rentowego, nabył.

Co za tym idzie, Sąd Apelacyjny, uznając rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego za słuszne i zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, działając na podstawie art. 385 k.p.c., apelację organu rentowego oddalił, jako bezzasadną.